

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITI YA 12

LOETSE 2016

**SESOTHO PUO YA LAPENG
PAMPIRI YA 2**

MATSHWAO: 80

NAKO: Dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 28.

DITAELO LE DIKELETSO HO MOHLAHLAHOBUWA

1. Bala ditaelo tsena ka hloko pele o qala ho araba dipotso.
2. O se ke wa latella ho bala pampiri yohle. Tadima pele papetla ya dikahare leqepheng le latelang lena, mme o tshwaye dinomoro tsa dipotso tse botsitsweng dibukeng tseo o ithutileng tsona selemong sena. Ha o entse sena, bala dipotso tseo mme ebe o kgetha tseo o ratang ho di araba.

3. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A: Dithothokiso	(30)
KAROLO YA B: Padi/Novele	(25)
KAROLO YA C: Tshwantshiso/Terama	(25)

4. Araba dipotso tse HLANO kaofela: Tse THARO (3) KAROLONG YA A, E LE NNGWE (1) KAROLONG YA B, E LE NNGWE (1) KAROLONG YA C ka mokgwa ona:

KAROLONG YA A: DITHOTHOKISO

Dithothokiso tseo o di rutilweng – Araba dipotso tse PEDI.

Dithothokiso tseo o sa di rutwang – O tlamaeha ho araba potso ena.

KAROLONG YA B PADI/SENGOLWA SA BOHOLOHOLO:

Araba potso E LE NNGWE: Padi kapa Sengolwa sa bohoholo KAROLO

YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA

Araba potso e le NNGWE.

5. KGETHO YA DIPOTSO KAROLONG YA B (PADI) kapa SENOLWA SA BOHOLOHOLO LE YA C (TSHWANTSHISO/TERAMA)

- Araba dipotso tsa padi/ya sengolwa sa bohoholo le tshwantshiso/terama tseo o ithutileng tsona FEELA.
- Araba potso E LE NNGWE E TELELE le E LE NNGWE ya dipotso TSE KGUTSHWANE. Haeba o araba potso e telele KAROLONG YA B, o lokela ho araba potso e kgutshwane KAROLONG YA C. Sebedisa lenanennetefatso le hlahisitsweng leqepheng la 5 ho o thusa ho etsa kgetho ya hao.

6. BOLELELE BA DIKARABO

- Potso e telele ya Dithothokiso e lokela ho arajwa ka mantswe a ka bang 250-300.
- Potso e telele ya Padi/ya sengolwa sa Boholoholo le Tshwantshiso/Terama e lokela ho arajwa ka mantswe a 400-450.
- Bolelele ba dikarabo tsa dipotso tse kgutshwane bo tla laolwa ke kabo ya matshwao. Tsepama potsong mme o se ke wa tswa lekoteng.

7. Latela ditaello tse hlahang qalong ya KAROLO ka NNGWE ka hloko.

8. Nomora dikarabo tsa hao jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ena ya dipotso.

9. Qala KAROLO e NNGWE le e NNGWE leqepheng le LETJHA.

10. Ngola ka mongolo o makgethe mme o balehang.

11. Sebedisa nako ya hao ka mokgwa o latelang:

- Metsotso e 40: KAROLONG YA A
- Metsotso e 55: KAROLONG YA B
- Metsotso e 55: KAROLONG YA C

LEQEPHE LA DIKAHARE

Dintlha tse hlhisitsweng leqepheng lena di tla o thusa ho kgetha dipotso tseo o ratang ho di araba ntle le ho qobelleha hore o bale pampiri yohle.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

Dithothokiso tseo o di rutilweng: Araba dipotso tse PEDI feela ho tsena.

NOMORO YA DIPOTSO	MOFUTA WA POTSO	MATSHWAO	NOMORO YA LEQEPHE
1. Ke a mo leboha	Mofuta wa potso e telele(ya moqoqo)	10	7
2. Ka pene letsohong	Mofuta wa potso tse kgutshwane	10	8
3. Setsokotsane	Mofuta wa potso tse kgutshwane	10	9
4. Re ka kgona	Mofuta wa potso tse kgutshwane	10	10

Thothokiso eo o sa e rutwang: **O TLAMEHILE HO** araba potso ena.

5. Dintle ntle hle	Mofuta wa potso tse kgutshwane	10	11
--------------------	--------------------------------	----	----

KAROLO YA B: PADI/SENGOLWA SA BOHOLOHOL

Araba potso e le NNGWE feela bukeng eo o ithutileng yona.

6. <i>Botsang lebitla</i>	Mofuta wa potso e telele	25	12
7. <i>Botsang lebitla</i>	Mofuta wa potso e kgutshwane	25	13–14
8. <i>Mme</i>	Mofuta wa potso e telele	25	15
9. <i>Mme</i>	Mofuta wa potso e kgutshwane	25	15–16

KAPA

SENGOLWA SA BOHOLOHOLO: Araba potso e le NNGWE FEELA ho sengolwa sa bohoholo.

10.	<i>Ke Qati e a lomisanwa</i>	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	25	17–18
11.	<i>Ke Qati e a lomisanwa</i>	Mofuta wa potso e kgutshwane	25	18–19
KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA Araba potso e le NNGWE feela bukeng eo o e rutilweng.				
12.	<i>Seyalemoya</i>	Mofuta wa potso e telele	25	21
13.	<i>Seyalemoya</i>	Mofuta wa potso e kgutshwane	25	22–24
14.	<i>Haeso mafotholeng</i>	Mofuta wa potso e telele	25	25
15.	<i>Haeso mafotholeng</i>	Mofuta wa potso e kgutshwane	25	26–27

ELA HLOKO: Dikarolong tsa B le C, e NNGWE ya dipotso tse arajwang e tlameha ho ba ya MOQOQO, ha e nngwe e lokela ho ba ya dipotso TSE KGUTSHWANE. Ha o a lokela ho araba dipotso TSE PEDI tsa mofuta wa moqoqo kapa TSE PEDI tsa mofuta wa dipotso tse kgutshwane.

LENANENNETEFATSO

Sebedisa lenanennetefatso lena qetellong ho nnetefatsa hore na efela o arabile dipotso tse hlokehang.

KAROLO	NOMORO TSA DIPOTSO	PALO YA DIPOTSO TSE LOKELANG HO ARAJWA	TSHWAYA (√)
A: DITHOTHOKISO (tse o rutilweng) (Potso e telele ya moqoqo) KAPA Dipotso tse kgutshwane	1-4	2	
A: DITHOTHOKISO (eo o sa e rutwang) (Dipotso tse kgutshwane)	5	1	
B: PADI/NOVELE (Potso e telele ya moqoqo KAPA ya Dipotso tse kgutshwane) KAPA B: SENGOLWA SA BOHOLOHOLO (Potso e telele ya moqoqo KAPA ya dipotso tse kgutshwane)	6-11	1	
C: TSHWANTSHISO/T EREMA (Potso e telele ya moqoqo KAPA ya dipotso tse kgutshwane)	12-15	1	
PALO YOHLE YA DIPOTSO TSE LOKELANG HO ARAJWA		5	

ELA HLOKO: Dikarolong tsa B le C, nnetefatsa hore o arabile potso e le NNGWE YA MOQOQO le e NNGWE YA TSE KGUTSHWANE. Ha o a lokela ho araba potso tse PEDI tsa moqoqo kapa tse PEDI tsa dipotso tse kgutshwane.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

Karolong ena o botsitswe dithothokiso tse HLANO (POTSO YA 1 - 5) Araba dipotso TSE THARO feela.

DITHOTHOKISO TSEO O DI RUTILWENG

Kgetha mme o arabe dipotso tse PEDI feela dithothokisong tseo o di rutilweng selemong sena (POTSO YA 1 ho isa ho POTSO YA 4). O TLAMEHA ho araba Potso YA 5 e leng thothokiso eo o sa e rutwang.

POTSO YA 1

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

Ke a mo leboha – PM Ramathe

1.	Ka mehla ha ke sheba tsa hae diketso,	
2.	Ke tsota tsa hae dimakatso,	1
3.	Ke boha ba hae bokgabane	
4.	Ke utlwa ke mo hlompha.	
5.	Ka mehla ha le tjhaba le lelekisa lefifi,	
6.	Le kgantshetsa tsa Mmopi dibopuwa,	2
7.	Le tjhabela dipalesa makgatsikgatsi,	
8.	E, ke utlwa ke mo tlotla.	
9.	Ha ke thalatsa ka a ka mahlo,	
10.	Ke lekola sa Mmopi ka seng sebopuwa,	3
11.	Ke hlokomela morero wa hae ka sona,	
12.	Ke utlwa ke nyahama mooko.	
13.	Ka mehla ha ke tadima tlhase tsa batho,	
14.	Ke hlahloba tlhase tsa batho ho fapana,	4
15.	Ke lemoha bokgopo ba bona,	
16.	Ke utlwa ke hloka botho,	
17.	Ka mehla ha dinonyana di bina makodilo,	
18.	Di pakahatsa tjhabo ya letsatsi,	5
19.	Di rorisa bitso la hae,	
20.	Ruri ke ananela boholo ba hae.	
21.	Ha ke tadimisisa kokonyana sebopuwa se fokolang,	
22.	Ke lemoha mesebetsi ya tsona ho se molebedi,	6
23.	Di itokisetsa dinako ho fapana	
24.	Ruri ke a mo babatsa	

Sekaseka thothokiso ena mme o hlalose ka moo sethothokisi se sebedisitseng dihloohwana tse latelang ho finyeletsa molaetsa wa thothokiso. Karabo ya hao e be mantswe a 250–300.

- Karaburetso
- Maikutlo le sehalo
- Thuto le molaetsa

POTSO YA 2

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

Ka pene letsohong – T. Lekitlane

1. Ka pene letsohong nka o tshwantshisetsa,	
2. Ka o bontsha ba ka bokgunyedi ha se ba boomo,	1
3. Wa ba wa bona ke feela ke tswetswe le bona.	
4. Wa hlokomela hore ho bo tlosa ho tla nkimela.	
5. Ka pene letsohong nka o hlaloesetsa,	
6. Ka o qaqisetsa keng e ka ke tshaba batho,	2
7. Wa ba wa bona boo ke bona botho,	
8. Wa elellwa hore batho le nna ke a hlokela.	
9. Ka pene letsohong nka o qaqisetsa,	
10. Ka o hlaloesetsa ka bophara a ka maikutlo,	3
11. Wa ba tseba ha ke thabile pelo e tloa	
12. Wa ntlhokomela le ha molomo ke o kwetse tsi!	
13. Ka pene letsohong nka o bontsha,	
14. Ka o supisa ha ke hlomohile ke amehile	4
15. Wa ba wa dumela hore ke sisinyehile pelo,	
16. Wa bona le ha ke sa lle hore ke utlwile bohloko.	
17. Ka pene letsohong nka o ngolla,	
18. Ka o tsebisa ka moo ke ikutlwang,	5
19. Wa ba wa dumela hore ke sisinyehile pelo,	
20. Wa bona le ha ke sa lle ke hlomohile pelo.	

- 2.1 Thothokiso ee ke ya mofuta ofe? (1)
- 2.2 Ke phetapheto ya mofuta ofe e fumanehang molathothokisong wa 14? Hlalosa seabo sa tshebediso ya mofuta ona wa phetapheto. (2)
- 2.3 Bontsha poeletsomodumo e sebedisitsweng molathothokisong wa 7, o be o bolele bohlokwa ba yona. (2)
- 2.4 Ke mohopolo ofe o jerweng ke temanathothokiso ya 1. (2)
- 2.5 Akaretsa thothokiso ena ka polelo e le NNGWE e jereng mohopolo wa sehlooho. (2)
- 2.6 Bohlokwa ba neeletsano e fumanehang ho molathothokiso wa 9 le 10 ke bofe? (1)

[10]

KAPA

POTSO YA 3

Bala qotso e latelang ka hloko ebe o araba dipotso tse e latelang.

Setsokotsane – PM Ramathe

1. Tsokotsane sa mohlolo ho phoqa,	1
2. Sa phoqa mmaditshibana hoja a itebetse,	
3. Ditsuonyana a di phutha mofela,	
4. Tlase mapheo ya eba letlaburu.	
5. Tsokotsane sena ke se jwang banna,	2
6. Ke se soto se soro sa dipolayano,	
7. Tsokotsane sa diboko le menyepetsi bathong,	
8. Tsokotsane sa dilo le mahlomola diphoofolong.	
9. Shebang hodimo le bohe dipampiri di pheulwa,	3
10. Di pheulwa sa masiba ntho tse bobebe,	
11. Di pheulwa di bapala sa mafokotsane nonyana tsa pula	
12. Tsokotsane sa fiela mabala diotlwaneng.	
13. Batho ra phasaphasa makodikotwana,	4
14. Ra baleha tau ya moya setshosa,	
15. Setshosa sa Mmopi dibopuweng,	
16. E, sona tsokotsane sa Phato pudula marole	
17. Tsokotsane sa komello ho sotla,	5
18. Sa sotla tsa Ntate diruuwa,	
19. Sa silafatsa a maphodi metsi,	
20. Sa siya dillo le ditsikitlano tsa meno.	

- 3.1 Molathothokisong wa 16 bokgabo bo sebedisitsweng ke sejura. Ebe seabo sa bokgabo boo ke bofe? (1)
- 3.2 Hlalosa mohopolo o fuperweng ke temanathothokiso ya 2. (2)
- 3.3 Bohlokwa ba enjambamente e sebedisitsweng molathothokisong wa 11 ke bofe? (1)
- 3.4 Ke mofuta ofe wa karaburetso o fumanehang temathothokisong ya 3? Hlalosa bohlokwa ba tshebediso ya mofuta ona wa karaburetso. (2)
- 3.5 Ke maikutlo afe a qholotswang ke molathothokiso wa 20? (2)
- 3.6 Bolela mokgabiso puo o sebedisitsweng molathothokisong wa 12. Sepheo sa ho sebedisa mokgabiso puo oo ke sefe? (2)

[10]

KAPA

POTSO YA 4

Bala qotso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse e latelang.

Re ka kgona – RN Phume

1. Bopulamadiboho ba qadile ho iteka,	1
2. Metsi ba a qhoqhotsa ka lere	
3. Athe ba sibolla le ho fihlela dihlo.	
4. Itekeng bokgoni ke hona beso:	
5. Qhoqhotsang ka lere,	
6. Le tla bitswa bopulamadiboho;	
7. Le tla bitswa bahlodi ka moso!	
8. Re kgonne tse molemo,	2
9. Nnete re bahale boMakwanyane;	
10. Nnete re bahlodi re diqhobane,	
11. Re binelwa thoko ya tlhlo.	
12. Re binelwa pina, re a tlotlwa,	3
13. O tlotlwa o sebeditse:	
14. Re thabelwa ke bohle, re thabile le rona	
15. Re lebohwa ke bohle, re ba hlotse!	
16. Bohle ba tla kgona:	4
17. Ha ba hlotse, ba tla hlola jwang?	
18. Ba tla thola jwang ba thabile?	
19. Ba thabetse bahale,	
20. Mme ba thabetse bahlodi;	
21. Ba thabetse baphethi ba merero,	
22. Beso, le lona le tla kgona.	

- 4.1 Thothokiso ee e wela tlasa mofuta ofe? (1)
- 4.2 Ke sebetsa sefe se sebedisitsweng molathothokisong wa 1? Bolela bohlokwa ba tshebediso ya sebetsa sena. (2)
- 4.3 Hlalosa mohopolo o jerweng ke temanathothokiso ya 1. (2)
- 4.4 Ntle le kgefutso e sebedisitsweng molathothokisong wa 14, ke makgabane afe a fumanehang molathothokisong oo? (1)
- 4.5 Molathothokiso wa 22 'Beso, le lona le tla kgona.' o qholotsa maikutlo afe? (2)
- 4.6 Ka polelo e le NNGWE akaretsa molaetsa o jerweng ke ditaba tsa thothokiso ena. (2)

[10]

THOTHOKISO E SA RUTWANG

O tlameha ho araba potso ena.

POTSO YA 5

Bala qotso ena ka hloko ebe o araba dipotso tse latelang.

Dintle ntle hle – RN Phume

- 1 Ntho tsa hao di a tsepama,
- 2 Tsohle di ba ho a matle
- 3 Maemo, di bonwa ke bohle,
- 4 Hoba di ntle di a boheha,
- 5 Di bonwa le ke tsa jeriko;
- 6 Di kgotswa le ho babatswa
- 7 Ke dimumu esitana le dira;
- 8 Dira di sitwa ho kgutsa,
- 9 Hoba tsa hao di ntle
- 10 Di dutlisa mathe, di dutlisa qhenqhe.
- 11 Eya bo! Lesa lehloyo,
- 12 Lesa mohono hle!
- 13 O sebeditse monongwaha enwa,
- 14 Yena nyeo wa sehatamarikgwana!

- 5.1 Thothokiso ee ke ya mofuta ofe? Bolela lekgetha le leng ntle le mela e 14 eo mofuta ona wa thothokiso o ikgethang ka lona. (2)
- 5.2 Ho ya ka wena o ka re ke hobaneng ha sethothokisi se sa totobatse lebitso la ya rokwang? (2)
- 5.3 Bolela dintho tse PEDI tse hlahiswang ke sethothokisi tse sitisang batho ho bona botle ka hare ho batho ba bang. (2)
- 5.4 Fana ka melathothokiso eo ho yona ho sebedisitsweng phetapheto ya moelelo, mme o be o qolle mantswe ao a tshwanang ka moelelo. (2)
- 5.5 Qolla molathothokiso oo ho sebedisitsweng komelo, mme o bolele bohlokwa ba yona. (2)

[10]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30**

KAROLO YA B: PADI

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona karolong ena.

Kgetha mme o arabe potso e le NNGWE feela, ya mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) kapa ya dipotso tse kgutshwane.

HOPOLA: Ha o araba potso e telele (ya moqoqo) KAROLONG YA B, o tlameha ho araba mofuta wa **dipotso tse kgutshwane** KAROLONG YA C.

POTSO YA 6: MOFUTA WA POTSO E TELELE (YA MOQOQO)**BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla**

Hangata tsela eo bana ba hodiswang ka yona, e ye e be le seabo se seholo kgolong kapa bophelong ba bona. Sekaseka ditaba tsa pale ena mme o bontshe kamoo kgodiso ya Tsietsi e bileng le seabo ho ntshetsa pele poloto kateng sengolweng sena. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a 400 – 450

[25]

KAPA**POTSO YA 7: MOFUTA WA DIPOTSO TSE KGUTSHWANE****BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla****TEMA YA 1**

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka kaofela.

“Ha o bone o bone” Ke Mohanuwa eo, a bile a tswa ka setorong ka moo ba neng ba le babedi ka teng, a boela ka lebenkeleng. Ke re o bone hore Makgaola ke motho wa ka. Ha se motho wa ka feela, ke moratuwa wa ka. Ke re haeba o ntse o ithetsitse ka nna, o tsebe hore nna ha ke o hloke. Ke ne ke ntse ke sa o hloke. Ke ne ke itlhokela setumo sa hao feela. Nna wa ka ke Makgaola. Ha a tshabane le ho ntsha tjehelete jwalo ka wena. Le wena o ntse o ipona hore o lekgonatha. Ho hang ha o a lokela motho e kang nna tjena. Nna ke rata bophelo. Ke bona eka o rata mosebetsi haholo. Mosebetsi o ke ke wa fela, empa motho yena o tla fela. Tseba hore nna ha ke o hloke!” A tswa.

Ha ba kena ka lebenkeleng, ba ile ba nna ba sebetsa jwalo ka ha eka ha ho a etsahala letho, feela ba ne ba se ba nyemotsana feela. E mong wa barekisi Mannini, o ile a elellwa hore taba e teng. Ke moo mohala o ileng wa lla. Mannini o ile a o nanabela.

“Ke lebenkeleng la Ramatlotlo kwano. Ebe nka o thusa?”
Ke ya hao aubuti Tsietsi. Ke Mannini eo ha a neha Tsietsi fonofono. “O re ke ausi Tseleng.”

Dumela moratuwa, ke Tsietsi eo ha a nanabela mohala.”O ntse o phela jwang lehakwe la pelo ya ka?”

Mohanuwa le Mannini ba makala.

- 7.1 Mosebetsi wa Tsietsi e ne e le ofe moo habo Mohanuwa? (1)
- 7.2 Mantswe aa a reng “Ha a tshabane le ho ntsha tjehelete jwalo ka wena” a totobatsa eng ka Makgaola? (2)
- 7.3 Ha o ne o le Tsietsi o ne o tla etsa jwang ha ele moo a se a sa hlokwe ke Mohauwa? (2)
- 7.4 Hlalosa hore ke sefe se neng se etsetse Tsietsi setumo hotele Mohanuwa a qetelle a mo rata? (3)
- 7.5 O ka re ditaba tsee tsa qotso di totobatsa Mohanuwa e le mophetwa wa semelo se jwang? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 7.6 Ho ya ka ditaba tsa padi ee, na o ka re Tsietsi o ile a etsa qeto e nepahetseng ka ho ya lebitleng la ha habo? (2)

MMOHO LE**TEMA YA 2**

Bala qotso ena ka hloko, o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka kaofela.

Tsietsi a sala a tshwere seatla sa Tseleng ya seng a le siyo, a tshetse Jorotane. A sala a ipotsa dipotso, a sitwa ke ho ikaraba. Hobaneng tsietsi lefatsheng e latella tshotleho? Hobaneng ha lefatshe le sa rate tse ntle tse kgabisang, empa eka le thabela le ho kgothaletsa tse mpe tse le ronang tse le tlosang tshobotsing ya lona? Hobaneng ha kgotso e le siyo lefatsheng lena leo ho thweng ke la Morena wa kgotso? A tlallana Tsietsi. A ferekana. Hlooho ya hae ya duma. Yaka ho a fifala ka pele ho yena. A hopola mohlamonene a iname lebitleng le leholo kwana sekgutlong. Maikutlo a hae a lobehlana. A fufulelwa.

“Tsamaya ka kgotso pelo ya ka,” Ke Tsietsi eo ka maikutlo a lobehlaneng. “Ke tla o hopola ka mehla. O tsebe hore ke wena pelo ya ka. O tsebe hore ha o se o ile, o ile le pelo ya ka, mme nna mona moo ke setseng ke setse ke se ke se na pelo. E, ha ke sa na pelo. Hobaneng, ha ke se na pelo. Empa ke a o tshepisa hore bao ba kgaotseng bophelo ba hao ka sehloho, le a bona a tla kgaoha ka sehloho. Ke a o tiisetse kae kapa kae moo o leng teng pelo ya ka. Ke tla itima boroko. Ke tla itima phomolo. Bao ba inketseng matsatsi a hao, le a bona a tla nkuwa. Ke a o hlapanyetsa wena lehakwe la ka. Nke ke ka phomola pele dilalome tseo di o latela, le ha di ka nka tsela esele.

- 7.7 Ho bolelwang ha hothwe Tseleng o ne a se a tshetse Jorotane? (1)
- 7.8 Hlalosa hore Tsietsi o bolelang ha a re ha a sa na pelo. (2)
- 7.9 Hlalosa se sa kgolweheng se ileng sa etswa ke Tsietsi ka morao hore Tseleng a hlokahale. (2)
- 7.10 Lefu la Tseleng le fetotse botho ba Tsietsi ka hohlehohle. Hlalosa hore o bonahala a e na le semelo sefe? Hobaneng? (2)
- 7.11 Na o ananela ka moo Tsietsi a phethisitseng ditshepiso tseo a di entseng ho Tseleng hang hore a bolauwe? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 7.12 Tseleng ke mophetwa wa mofuta ofe? Hobaneng? (2)
- 7.13 Phethelo ya padi ee e bile efe? (2)

[25]

KAPA**POTSO YA 8: MOFUTA WA POTSO E TELELE (YA MOQOQ)****MME – NP Maake**

Hangata tsela eo bana ba hodiswang ka yona, e ye e be le seabo se seholo kgolong kapa bophelong ba bona. Sekaseka ditaba tsa pale ena mme o bontshe kamoo kgodiso ya Dikeledi e bileng le seabo ho ntshetsa pele poloto kateng sengolweng sena. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a 400-450

[25]**KAPA****POTSO YA 9: MOFUTA WA DIPOTSO TSE KGUTSHWANE****MME – NP Maake****TEMA YA 1**

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile ka dikahare tsa buka kaofela.

“Na o a tseba hore bahlankana ba ye ba etse ditshepiso tse kang tseo, tsa hore ba tla dumella barwetsana ho tswela pele ka hore le hore empa ha motho a se a dula le yena ba fetohle, e be e ka motho ha se yena ya ileng a etsa ditshepiso tse jwalo? Basadi! Bona nako e se e re siile, ha re potlake ka pele, pele mmisa o kena. O ya mo tseba enwa Fatere hore o jwang, ha a emele phutheho hore e fihle. Hang feela ha nako ya tshebeletso e tjhaya o se a qala Mmisa.

Yaba jwale taba e a kgaoha ba qetella ho itokisa, ba tswa. Mohlomong hoja taba ena ya tswela pele ho ka be ho ile ha hlokomeleha hore ba bua ka batho ba babedi. Rakgadi yena o ne a bua ka monna wa Mofokeng, ha Dikeledi yena a ne a inahanetse Tsekiso. Pele Rakgadi a hlokomela hore nako e se e lekane motinyane e ne e le moo Dikeledi a reng o tla hlalosa hore: “Motho wa ka le yena o ntse a kena sekolo, mme. Le yena ke motho ya kgothaletseng thuto, mme ka hoo bobedi re tla tswela pele ka thuto tsa rona.”

Mantswe ao ha a ka fumana sebaka sa ho a bolela. Ho pepenene hore hoja a a bolelela, Rakgadi e ka be a ile a re: “O bolela motho wa hao ofe jwale? Ke mang ya itseng o kena sekolo?” Kapa a re: “A ka kena sekolo jwang a dula komponeng?”

- 9.1 Ho ya ka ditaba tsa buka, hlalosa diketsahalo tse PEDI tse bontshang hore Dikeledi o ne a se na bolokolohi dikamanong tsa hae le Rakgadi. (2)
- 9.2 Rakgadi o bontsha maikutlo afe ha a re bahlankana ha ba tshepahale? (2)
- 9.3 Rakgadi o baleha ho bolella Dikeledi eng ha a re ba potlake ka pele, pele mmisa o kena? (2)

- 9.4 Bontsha ka moo puo e reng banna ba a tshwana e nnetefatswang ka teng ke diketso tsa Tsekiso le Thollo dikamanong tsa bona le Dikeledi. (2)
- 9.5 Ha o nahana ho ne ho tla etsahalang ka Bafokeng bohle hoja ba tsitlallela ho bona mofu ka lekaseng la bafu? (2)
- 9.6 Botshepehi ba Dikeledi le Rakgadi bo entse hore Thollo a nke qeto efe? (2)
- 9.7 Na o bona Mpuse e le motswalle wa nnete ho latella keletso tsa hae ho Dikeledi? Hlalosa. (2)

MMOHO LE

TEMA YA 2

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka kaofela.

Ha etswa thapelo ya ho qetela, mme ha sefela sa ho qetela se phokolwa, mobu o se o kgutliseditswe mobung, lerole leroleng, ha kwalwa lebitla, bontate ba kgarametsana ba hlothana ka dikgarafu, e mong a ba a batla a thella a wela ka lebitleng a mpa a itshwarella ka baki ya e mong, ya taboha ya re tierr, monga yona a halefa hampe, ka ha e ne e le sutu ya hae ya ho qetela. Mmateboho a mmona Mme a se a tutubetse. A bona mesebetsi ya hae e kwahelwa ka mobu, athe ha se yena feela ya boneng mesebetsi ena, le bomme ba bang bao Mme a ileng a ba thusa, ka bana ba bona ba tshwerweng ke mafu a sa tsejweng, le bao a ba rutileng tsa setso tseo a neng a di tseba, ba ne ba shebile le bona. Ba ne ba lla, ba bang ba llela ka dipelong, ha ba bang ba lla sepepenene, ba llela mma bona. E ne e hlile e le mme kannete, mme wa bohle ba mo tsebileng. Esitana le yena mohatsa Lesole, ya ileng a mo leleka ha hae, o ne a lla, a lla ha bohloko, pelo e sisa. Ba bang re ka re ke motho ya kgopo, ya lelekileng Mme ha a le makgatheng a lefu, empa ha re hopola hore o ile a mo amohela, mohlomong re ka mo tshwarela.

- 9.8 Ha o nahana ke hobaneng ha Diseko a ne a tebele Mme ha a ne a le makgatheng a lefu? (2)
- 9.9 Lefu la Mme le qholoditse maikutlo afe ho Diseko? Hobaneng? (2)
- 9.10 Hlalosa ka moo ho imema ha Diseko kopanong ya Bafokeng ho tlisitseng mothinya osele lapeng la Thollo? (2)
- 9.11 Ke ketsahahalo efe e bontshang hore batho ba ditoropong ba ntse ba e na le bona botho? (2)
- 9.12 Ha o nahana ke hobaneng ha Mme a ile a se ke a kgutlela ha habo ha monnae a sa kgutle makgoweng? (2)
- 9.13 O itshetlehile ka ditaba tsa buka, nnetefatsa puo e reng bitla la ngwanana le motseng. (1)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 25

SENGOLWA SA BOHOLOHOLO

Araba potso E LE NNGWE feela ho sengolwa sa bohoholo.

POTSO YA 10: MOFUTA WA POTSO E TELELE (YA MOQOQO)**KE QATI E A LOMISANWA – SJ Mamashela**

Sekaseka tshomo ya Moleso wa dikgomo le thokohale ya Sekhonyana Moshosheshoe mme o bontshe ka moo kgohlano e hlahellang ka teng. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a 400-450.

Moleso wa dikgomo

Ho thwe kgalekgale ho ne ho na le basadi ba babedi ba sethepu. Basading bana e mong e ne e le moimana. Mohaditsong wa hae a rera ho mmolaya, hoba yena a hloka thari. A hlapanya hore o tla leka malebaleba ohle hore lesea lena le se phele ha mmoho le mmalona.

Ka tsatsi la ho kena tlong, mohaditsong a ikatametsa a etsa eka o batla ho thusa mosadi enwa. A sila moleso wa dikgomo, mme a o fehlella le lesheleshele a nto isetsa motswetse hore a habole a tle a sisetse lesea. Motswetse a habola lesheleshele ntle le pelaelo ya letho.

A qala ho nona motswetse hoba mohaditsong o ne hlile a mo foqa lesheleshele lena le entsweng ka moleso wa dikgomo. Ha mohaditsong a bona motswetse a nona, a thaba. A nahana hore o qala ho ruruha, e se e le ha moleso o qala ho sebetsa.

Matsatsi le dibeke tsa nna tsa feta ho se letho le etsahallang motswetse. Jwale a nonopela le letlalo la hlaka a ba motle ba Seilatsatsi wa tshomong. Qetellong a bona hore setlhare sa hae ha se sebetse. A qetella le yena a se a iphehela a habola. Yaba le batswetse ba se ba phehelwa lesheleshele lena la mabele.

Sekhonyana Moshoeshoe (Ntwa ya thepung)

- 1 Seako, Koena, seako, Koena ya Mmaselobebe,
- 2 Akofela fatshe leno, le a ya,
- 3 Fatshe leno la mabewana le a ya!
- 4 Le Botheta o yang o tla ya kgutla,
- 5 O sa ya kwana ho ba Mpale, ha Mpale ho ba lata,
- 6 O lata ba Mpale le ba Seloanyane.
- 7 Ke pata-giliki ya rabahlankana,
- 8 Kgomo tsa tloha ntlokgolo, habo Monyane,
- 9 Di teile moqobo, di tloha di entse mokoloko.
- 10 Tsa tsamaya, tsa ya se feta setjhabahadi,
- 11 Tsa ya feta boSepere le Moorosi,
- 12 Eitse ha di tshwarella lekgahlapa,
- 13 Moo ngwana Mmanthe a nyoloha thaba.
- 14 Eitse ha di tswela ka ntle ho makgalo,
- 15 Moo mahlo a boneng Bathepung,
- 16 A bitsa Litshelwa, a bitsa Matsika”
- 17 A re: “O tiise thari, ke tiisa thebe!”
- 18 Mapatiketse wa tjhaba lehaheng, thahama sekankwe,
- 19 Thahama e kang ngoka, e kang ngoka!
- 20 Masitise esale a sitisa Mapetekoane,
- 21 Esale a sitisa ba Monyalotsa,
- 22 Esale a sitisa Batlokoa ba boMolingwana,

[25]

POTSO YA 11: MOFUTA WA DIPOTSO TSE KGUTSHWANE**KE QATI E A LOMISANWA – SJ Mamashela****TEMA YA 1**

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa thoko kaofela.

LETSIE LA PELE(Ntwa tsa Bakhothu, Barolong le Batlokoa)

1	Batho ba tlile ba Mmanthatsi,
2	Ba re ba tima a heso maishwana,
3	Maqheku a ba hlobolela dikobo,
4	Kgomo tsa kgutla, batho ra phela!
5	Tima mollo wa ba ha Mokhachane
6	A na timela Likonyela mollo,
7	Ebile le ho o besa ha ba sa o besa,
8	Ba tsamaya ba botsa ba ya Makgoweng
9	Qeche! Mokhothu wa botjha o tshepetse,
10	Ha o phetse ho rona Lijabatho!
11	Mojakgomo wa Monyalotsa, Leqapa,
12	Letsie a sa je dikgomo tsa Batho,
13	Kgomo a e ja tsa Matebele, Letsie:
14	O jele tsa Chopo le tsa Monyalotsa,
15	Tsa Mashapa di jelwe di na le thoto,
16	Kgomo tsa mabele a kwano tsa thoba
17	Tsa thoba tsa boela ha mohlapiso
18	Fetane wa mafeta merabe,
19	Mafa, nka o feta le rangwanao,
20	Le rangwanao, le ngwana wa bontatao:

- 11.1 Bolela hore ke mang ya thoholetswang thokong ena? (1)
- 11.2 E be eo ya thoholetswang, o thoholetswa tlasa mabaka afe? (1)
- 11.3 Hantlentle Letsie o ne a lwantshana le bomang? (1)
- 11.4 Ke thoto efe eo ho buuwang ka yona ho molathoko wa 16? (2)
- 11.5 Ha o nahana melathoko ya 13 le 14 e bontsha Letsie a e na le maikutlo afe ka morabe wa Matebele? Tshehetsa karabo ya hao. (3)
- 11.6 Chopho eo ho buwang ka yena o wela tlasa morabe ofe? (1)
- 11.7 Ke molaetsa ofe o fetiswang ke thoko ee? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

MMOHO LE**TEMA YA 2**

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile ka dikahare tsa buka kaofela.

MMASETJHABA

Mohatsa morena o ne a sa rate Mmasetjhaba, mme a lakatsa ka hohlehohe ho mo senyeletsa ho morena. Mosadi enwa wa morena o ne a loya, yaba o rera ho kenya Mmasetjhaba lenakeng lena la boloi. Ka letsatsi le leng a ya ho Mmasetjhaba mme a mmolella hore o tla tla mo lata bosiu ho na le moo a lakatsang ho ya le yena teng. Ngwana batho a tsieleha hore o tla reng, yaba o a dumela. Ka bosiu bo boholo mohatsa morena a fihla ho tla lata Mmasetjhaba. Ba tswa hara mafifi ao. A rvesa Mmasetjhaba serotohadi, ba tsamaya ho ya kopana le basadi ba bang tlasa sefate se hara thota. Basadi le mohatsa morena ba bina bosiu tshekge!

Ha bosiu bo wela fatshe ba menahana le mehlala ho boela hae. Mmasetjhaba o ne a maketse a bile a hlolletswe ke diketso tsena tsa mohaditsong wa hae. Mohaditsong a fihla a bolella morena hore Mmasetjhaba o tsamayaka le masiu. Yaba morena ha a sa botsisisa, a ja Mmasetjhaba ka bohale. Yare moo ba leng babedi Mmasetjhaba a kopa morena a re "O se ntje ka bohale o eso bone boloi ba ka." A re ho morena, "mantsiboya o tle o nyenyelepe o ye sefateng se hara naha mme o fihle o se hlwe, o ipate ho sona. Bosiu bo boholo o tla bona mehlolo." Morena a fela a ya ipata sefateng sena. Eitse ha bosiu bo boholo bo fihla a bona sehlopha sa basadi se fihla se rwetse diroto.

- 11.8 Mosadi wa morena o ne a amana jwang le Mmasetjhaba? (1)
- 11.9 Pheletso ya mosadi wa morena e bile efe? (1)
- 11.10 Ditaba tsa tshomo ee di etsahala tikolohong efe? Tshehetsa ka mabaka ho tswa tshomong. (2)
- 11.11 Ha o ne o le morena, o shebelleitse mosadi wa hao a etsa dintho tsa boloi o ne o tla etsa jwang? (2)
- 11.12 Mmasetjhaba ke seapadi sa mofuta ofe? Hobaneng?. (2)
- 11.13 Mosadi wa morena o ne a akantse ditlamorao dife ha a ne a bolella morena hore Mmasetjhaba o tsamaya ka masiu? (2)
- 11.14 O itshetlehile ka ditaba tsa tshomo ena nnetefatsa maele a Sesotho a reng 'moloji ha a mele ditshiba'. (2)
- 11.15 Ho ya ka ditaba tsa tshomo ee, ke sefe se phoso ka ho nyala sethepu? (2)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: [25]

KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA

Ha o arabile potso ya moqoqo KAROLONG YA B, araba dipotso tse kgutshwane karolong ena. Ha o arabile dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B, jwale araba ya moqoqo.

**POTSO YA 12: MOFUTA WA POTSO E TELELE (YA MOQOQO)
SEYALEMOYA – RH Moeketsi****Ha le thakgiswe – Mokobo Leduma**

O itshetlehile ka ditaba tsa tshwantshiso ena, 'Ha le thakgiswe' sekaseka diketsahalo tsa tshwantshiso ena o nnetefatse maele a Sesotho a reng 'Sekgukguni se bonwa ke sebatladi.' Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a 400–450.

[25]

**POTSO YA 13: MOFUTA WA DIPOTSO TSE KGUTSHWANE
SEYALEMOYA – RH Moeketsi**

TEMA YA 1

Sekgobo sa Tshifanalehata – Jacob Radebe

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka kaofela.

Ramanaka:	O a nqabola ka nnete, moradi. Feela ke nnete o ke be wa hlola o nyorwa ho feta lenyora lena ... Ha re ye he ke yo o bontsha moo o tla phomola teng ...
Tholang:	Empa ntate Ra ... Rama ... na ...ka ke a tsekela. E ka re hlooho ya ka e
Ramanaka:	Tloo ke o tshware Tholang ngwanaka ... O tla hlaphohelwa hona jwale ... o ne o nyoruwe ho tlola tekanyo ... Tloo itshwareletse ka nna. Etlo moradinyanaka ... a re kene ka kamoreng ena. Ke hona ka mona hee ... Ho jwang? Ke re na o ikutlwa jwang?
Tholang:	Ke Tholang ... nnnna ... K e ... ke ... noruwe ...
Ramanaka:	Eke!... Ha ... ha ... Eka ntho yane e tla sebetsa. Sala moo ke tla tla ke o bona ha masiu a rwalellana ngwanaka. Ako re ke ilo hahlwa ke moya ka ntle. Sephoko sena basadi! Ke eo e kgutla karabo! Ha se tjho tjena se bolela hore mosebetsi wa ka o phethahetse! E, nna Ramanaka ke le mong feela. Kajeno ke enwa ngwananyana enwa o batlile a ntswa ka tlase. Ha ke ne nka dumela ho mo phekola le ho mo fehlella, ho ne ho tla tswa ngaka ya popota, e mphetang le ka methokgo! Ke ka hona ke mo tshereantsheng ka mane! ... Ha ... ha ... ha ... ha ... E, o tla tsherehana jwalo matsatsi a mararo a sa bue, a sa je, a sa etse letho ho fihlela a bolawa ke tlala. Ke Ramanaka ke le mong mme nke ke ka dumela ho phutlwa ka mesenyana mona ke bananyana ba kang Tholang tjena! Ke qetile ka yena, ke tla nne ke yo mo hlwela feela le ho mo foka ka tlhare tsa ka a tsherehane ho qeta!

- 13.1 Batho ba buang, ba bua ba le sebakeng sefe? (1)
- 13.2 O ka re kgohlano/ngangisano ya Mokeo le Mmanthako e tlisitse ditlamorao dife? Hlalosa. (2)
- 13.3 Ke mohopolo ofe o hlahiswang ke puo ya Ramanaka ha a re' nke ke ka dumela ho phutlwa ka mesenyana mona ke bananyana ba kang Tholang tjena' (2)
- 13.4 Mohopolo o ka hodimo o re senolela eng ka Ramanaka kgahlanong le batho ba basadi? (2)
- 13.5 Ke kgohlano ya mofuta ofe e bakuweng ke ho kula ha Tholang ho batswadi ba hae? (1)
- 13.6 Ramanaka o bolelang ha a re Tholang ha a phete a nyorwa? Hlalosa. (2)
- 13.7 Ke eng se sa etswang ke Ramanaka ho ya ka tlwaelo ya dingaka pele a ka sebetsa mokudi? (1)
- 13.8 Ha o nahana ke ka lebaka la eng Ramanaka a ileng a potlakela ho thusa Tholang ntle le ditumellano tsa batswadi ba hae? (2)

MMOHO LE

TEMA YA BOBEDI

Mmanthako:	Ho jwalo ntate. Ha e le moo a re hlalosea feela mathata a rona ntle le ho re a shebe masapong, re tla mamela.
Ramanaka:	Le ha le sa mpotse lebaka la ho se lahle ditaola tjena, feela ke tla le jwetsa. Le tlele hoseng ho hotle, pele ho batho ba bang, mme kelello ena ya ka e sa le kaofela, hoo badimo ba ka ba ntseng ba nkapesitse kobo ena ya neo eo ba mphileng yona.
Mokeo:	Kgele! Ke bohlale bo bong bono! Tswela pele ntate, re mathateng mona ka nnete!
Ramanaka:	Le tle le mamedisise taba ena hantle. Le a batla mona moo le le teng, mme le batla motho.
Mmanthako:	Basadi! ... Hm! Ekare ditaba tsena tsa hao di tla ba monate ntate Ramanaka. Bua ntate!
Ramanaka:	Motho eo le mmatlang o amana le lona ka madi. Feela motho eno o a kula moo a leng teng, o tshwerwe ke bohloko ba hlooho. Na ke a nepa kapa ke ka thoko haholo ho seo le tlang ka sona?
Mmanthako:	O a tjhesa ntate tswela pele!
Ramanaka:	Bohloko ba hlooho boo ke buang ka bona, ke bongaka ba motho eo, bongaka ba bothuela!
Mmanthako:	Ao basadi! ... Na ke nnete ntate a ka bua nnete e kale? O ngaka ya nnete o a tseba ... ao, ngwanaka basadi ...
Mokeo:	Butle le wena mmanthako ho etella Ramanaka pele!
Ramanaka:	Ha ho na thuso ho nketella pele ha hae ntate Mokeo hobane ke bua nnete ... Nnete ya hore le batla moradi wa lona!
Mmanthako:	Ke tjholo! Ke tjholo hore o tla re thusa ntate Ramanaka! O kae?
Mokeo:	Butle mosadi!
Ramanaka:	O teng mme, moo a leng teng o tlisitswe ke badimo ba hae hore ke tlo mo fehlella e be lethuela le felletseng!

- 13.9 Ramanaka ke mofuta o jwang wa seapadi? (1)
- 13.10 Ramanaka o ne a tseba jwang hore ke batswadi ba Tholang bao a buang le bona? (1)
- 13.11 Na Ramanaka o ne a fela a bontshitswe ke badimo ba hae se tlisitseng batswadi ba Tholang? Hlalosa. (2)
- 13.12 O ka re ke eng e thunthetsang tshebetso ya bongakanantshonyana ba bangata? (2)
- 13.13 Letswalo leo Tholang a nang le lona, le pelaelo eo ntate Mokeo a nang le yona ka bongakanantshonyana di bidietsa eng tshwantshisong ee? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 13.14 Ha o ne o le Mokeo ntata Tholang, o fumana maradi wa hao a le boemong bona o ne o tla etsa jwang? (2)
- 13.15 Qetelo/phethelo ya terama ee, e totobatsa maikutlo a jwang? (2)

[25]**KAPA****POTSO YA 14: MOFUTA WA POTSO E TELELE (YA MOQOQO)****HAESO MAFOTHOLENG – CJ TELEKI**

O itshetlehile ka ditaba tsa tshwantshiso ena, sekaseka diketsahalo tsa yona, o bontshe kamoo **mohono/mona wa Mapetla** o ntsheditseng tshwantshiso pele kateng. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswa a 40 - 450

[25]

KAPA

POTSO YA 15

HAESO MAFOTHOLENG – CJ TELEKI

TEMA YA 1

Bala qotso ena ka hloko, o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso ditshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka kaofela.

Morongwe: Aubuti Molefi, o se o buetse ruri hoo le lentswe la hao le se felletswe ke matla. Kwana ke phoso hore motho o le mahlabeng e be o buela lolololo. Ke ne ke re o ke o phomole hanyane. Ke sa ilo bona hore na bomme ba lokisetsang bakudi dijo ba hole bo bokae ka tsona. Ke rata hore o fumane dijo ke tle ke tsebe ho o fa dipididisi le sepeiti. Ka mora sepeiti seo o tla robala hamonate o be o tsohe o kgatholohile hamonate. Ha e le mahlaba ona o ke ke wa a utlwa hobane se etsa hore motho a se ke a a utlwa. Ke se ke ile he!

Molefi: Ho lokile Morongwe!

Morongwe: (Ha a se a le hojana ho Molefi a bua a le mong). Ha e le mona teng ke bolaile ke sa tsoma. Ruri baholo ba rona ba ne ba nepe ditaba ha ba re lehlohonolo ha se lebelo. Molefi a ke ke a mphonyoha. Yena e tla be e le wa bohlanano ho bahlankana ba ka ba nnete. Athe ha e le bana ba bang bona, e leng ba mohlang oo feela, ke bao ke thulanang le bona meketeng le dikopanong esitana le dihoteleng mona. Nna, ke tlohele motho ya sebetsang mosebetsi o motle hakaale? Ya bileng a dulang a le mong? Lekgale, taba eo e ke ke ya etsahala. Etswe bana ba bane, e leng ba nnete, taba ena ba ke ke ba e tseba hobane ba dula hole le mona Maseru.

15.1	Batho ba buang ba amana jwang?	(1)
15.2	Puonotsi ya Morongwe qotsong ee e mo senola e le sebakadi sa semelo sefe? Tshehetsa karabo ya hao.	(2)
15.3	Bapisa semelo sa Morongwe le Jwalane mme o bontshe ho tshwana ho teng ho bona.	(2)
15.4	Morongwe o bolela eng, ha a re 'lehlohonolo ha se lebelo'	(2)
15.5	Ngatane le Ramafothole ba hlaha tshwantshisong e le dibakadi tsa mofuta ofe? Tshehetsa karabo ya hao.	(2)

- 15.6 Na e be tshebediso ya ditlhare tsa Mapetla ho Molefi de fihlelletse sepheo sa hae? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 15.7 Basotho ba re 'mofuta ha o nkgwe ka nko e se qoba la kwae'. Nnetefatsa maele ana ka ho bolela pheletso ya lerato la Molefi le Morongwe. (2)

MMOHO LE

TEMA YA 2

Bala qotso ena ka hloko o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile qotsong le dikahareng tsa buka kaofela.

Mapetla:	Ke utlwile tsohle. Ngatane le Ramafothole ba sebeditse ka bokgabane. Ha e le lenyalong teng Molefi a ke ke a atleha. Ke tla hlokomela ka thata hore bophelong ba hae a dule a duba thankga. O nahana hore yena e ne e le mang? Ntataenyana yane le yena o se a ikgantsha matsatsing ana. Kapa o etswa ke disutunyana le ditaenyana tse tseo a seng a tseba ho itereka ka tsona? Ke a bona ha a tsebe hore ke rupelletswe ke mosadimoholo ya swele. Butle, kana ke lokela ho etsa jwang? Be! Ka ba ka hopola. Ke salletswe ke dintho tse pedi feela tseo di tlang ho etsa Pitsonyana eo ha mmoho le moranyana eo wa hae mehwefe hape. Molefi o palama koloi? Nxa, ha a tsebe hore o tshwanetse ho tsamaya ka maoto? kwana ho se ho se ho kae koloinyana eo ya hae e mo timella. Ke a bona ha a tsebe hore ke Mapetla nna.
Pitso:	(Kgolwane le ba lelapa labo Molefi ba kopanetse ka ntlung ya Pitso e kgolo). Sware, ke thabile hampe ha e le mona o ananetse memo ya ka. Kwana nka re ke nna ha se nna ya o memmeng. Ke re ke nna ya o bitsitseng hobane ke nna ya o laeditseng ka ngwana hore o tle o tlo ba mona kajeno ka yona nako ena. Ke re ha se nna ya o bitsitseng hobane bekeng e fetileng ke ile ka fumana lengolo le tswang ho Molefi, leo ho lona a neng a re ke o meme o tlo ba teng kajeno mona hae, ka yona nako ena.

- 15.8 Ke eng e bontshang hore Takadimane e ne e fela e le motswalle wa Molefi wa popota? (2)
- 15.9 Ramafothole le Ngatane ke diyathoteng di bapile. Bolela hore ka mokgwa o jwang? (2)
- 15.10 Bolela sesosa sa lehloyo la Mapetla ho Molefi. (1)
- 15.11 Molefi o ile a hlaselwa ke ntho ya bosiu ha a ile matlapeng. Sena se re senolela mofuta ofe wa tikoloho? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 15.12 Ke tikoloho efe e bileng le seabo bophelong ba Molefi ha e le tikoloho ya Maseru le ya Mafotholeng? Tshehetsa karabo ya hao. (3)
- 15.13 Lebaka le neng le etsa hore Molefi le Pitso ba hane ho nka dikeletso tsa Kgolwane le Takadimane ke lefe mabapi le ho itiisa? (2)
- [25]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 25
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 80

